

Купці з Гетьманщини мали отримати митні пільги в Кримському ханстві (пункт 18). Непрямо визнавався автономний статус території Вольностей Війська Запорозького низового у складі Гетьманщини (пункт 14).

“Puncta compendiosa” вперше опублікована 1847 О.Бодянським з копії 18 ст., зробленої М.Ханенком. Є підстави вважати, що існували інші, відмінні за змістом варіанти пам’ятки. Документ є найбільш досконалою програмою розвитку нормативної бази відносин Гетьманщини з Кримським ханством. У ньому вперше П.Орликом та мазепинською еміграцією була запропонована ідея багатосторонніх зовнішніх гарантій української державності й територіальної цілісності.

Літ.: Субтельний О. Мазепинці. Український сепаратизм на початку XVIII ст. – К., 1994; Кресін О.В. Політико-правова спадщина української політичної еміграції першої половини XVIII століття. – К., 2002.

О.В.Кресін.

ГОРЛИЦЬКА БИТВА 1915 – контрнаступальна операція німецько-австрійських військ під час Першої світової війни 2 травня (19 квітня) – 23 (10) червня 1915 з метою розгрому російського Південно-Західного фронту (командувач – генерал від артилерії М.Іванов) і повернення Галичини, втраченої після проведеної російськими військами Карпатської наступальної операції 1915. Здійснена силами угруповання генерал-фельдмаршала А.Макерзена (3-я, 4-а і 11-а армії, загалом 220 тис. солдатів і 1050 гармат). Російські війська (3-я, 4-а, 8-а і 9-а армії) налічували 217 тис. солдатів і офіцерів, мали 1045 гармат.

На 1-му етапі операції завдяки великій перевазі в силі (вп’ятеро в артилерії і вдвічі – у піхоті, всього – майже 130 тис. осіб) в напрямку головного удару в районі Горлиці (нині м.Горлице, Польща) на 32-кілометровій ділянці військам А.Макензена вдалося завдати значної поразки частинам російської 3-ї армії та здійснити глибокий прорив (взято в полон 140 тис. солдатів). На 2-му етапі німецько-австрійські війська зайняли Львів, усю Галичину й відкинули противника майже до старого австро-російського кордону за Дністер та його притоку Стрий.

Літ.: Klimentki M. Gorlice. 1915. – Warszawa, 1986; Керсновский А.А. История русской армии. – М., 1994, т.3.

К.Є.Науменко.

ГРЕКИ В УКРАЇНІ (самоназва – еллінес) – один з найдавніших і сталих етносів України. Виокремлюються дві основні міграційні хвилі, в результаті яких Г. опинилися в межах українських територій. Перша хвиля